ΒΗΜΑ

Η πειθώ τής πείρας

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η «ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ σκηνή» τής «Τέχνης» στή Θεσσαλονίκη συνεχίζει μέ συνέπεια τή διπλή της προσπάθεια· νά προσφέρει ένα φιλόδοξο ρεπερτόριο πού νά άπευθύνεται στό πολύ κοινό άπό τή μιά καί άπό τήν άλλη νά άσκεί τούς νέους ήθοποιούς πού άπαρτίζουν τό θίασο σέ έργα μέ διαφορετικό κάθε φορά ύφος καί ήθος, άκόμη καί διαφορετική ίδεολογία Σαίξπηρ, Μπέκετ, Λόρκα καί τώρα Τσέχωφ.

Βέβαια ό δεύτερος στόχος παρουσιάζει μεγάλα προβλήματα. Όση φιλοτιμία άκόμη καί τάλαντο άν διαθέτουν νέα παιδιά (μερικοί είναι έρασιτέχνες) δέν είναι δυνατό μέσα σέ δύο χρόνια νά άφομοιώνουν σέ βάθος, τουλάχιστον, τόσο διαφορετικές μεταξύ τους τεχνικές καί νά φτάνουν πάντα σέ θετικά άποτελέσματα.

Όσο κι άν φαίνεται έκ πρώτης όψεως, περίεργο, οί μεγαλύτερες δυσκολίες έμφανίζονται στά έργα πού πρόχειρα θά όνομάζαμε «ρεαλιστικά»· οί δυσκολίες γίνονται, θά 'λεγα, άξεπέραστες μέ τό «ρεαλισμό» τού Τσέχωφ. Καί έτσι έγινε. Οί καλλιτέχνες τού θιάσου έχουν τήν τύχη νά συνεργάζονται μέ τό καλλιτεχνικό διευθυντή, τό θεατρολόγο Νικηφόρο Παπανδρέου, μεθοδικό καί βαθύ γνώστη τού θεάτρου καί συνάμα παθιασμένο άνθρωπο μέ τή θεατρική πρακτική. Τή σκηνοθεσία τού «Θείου Βάνια» πού άνέβασαν τή συνέλαβε καί τή δίδαξε ό καθηγητής Νίκος Χουρμουζιάδης, πού πέρσι τέτοιον καιρό είχε διδάξει μέ έπιτυχία τό «Περιμένοντας τόν Γκοντό». Ό Χουρμουζιάδης έχει πάθος μέ τό θέατρο καί διαθέτει μιά σπάνια γοητεία ώς δάσκαλος νέων άνθρώπων.

Έχει άπόψεις γιά τά έργα πού άνεβάζει καί τά άνεβάζει γιατί τά άγαπά, δέν έκπληρώνει έπαγγελματική ύποχρέωση.

Του

Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Παρακολουθώντας τήν παράσταση διέκρινα μιάν έμμονή στή λεπτομέρεια πού πρόδινε μάτι μέ όξυδέρκεια άλλά καί θεατρική πανουργία· πανουργία γιατί κάθε στιγμή διαπίστωνες πώς προστάτευε τούς άπειρους ήθοποιούς του άπό όλισθήματα· έβλεπες ένα έμπειρο χέρι πού τήν τελευταία στιγμή έστρεφε τά «πράγματα» πρός τήν κατεύθυνση πού, ένώ δέ προδιδόταν ό Τσέχωφ, ύπήρχε μιά πλαστογράφηση τής ίδιας τής σκηνοθετικής δεσπόζουσας. Κάνω τήν παρατήρηση θετικά καί θεωρώ σημαντικό πού ό Χουρμουζιάδης είναι παιδαγωγός, πράγμα τόσο σπάνιο στούς «έπαγγελματίες» σκηνοθέτες μας.

Έδώ ό σκηνοθέτης δέν έστηνε τήν παράσταση παρά τίς ίκανότητες τών ήθοποιών του· τήν έστηνε μέ τίς ίκανότητές τους καί μέ τήν καλύτερη θετική έκμετάλλευση τών άδυναμιών τους.

Η παράσταση είχε έσωτερική ζωή, ρυθμούς καί χυμούς, σαφήνεια στή διαγραφή τών χαρακτήρων, τίς σωστές έντάσεις, ίσορροπία στίς πυκνές καί στίς άραιές φορτίσεις· χωρίς άμφιβολία δέν άφησε καμιά πτυχή τής τσεχωφικής τεχνικής άμελέτητη.

Κι όμως ήταν μιά παράσταση χωρίς πειθώ. Παιζόταν χωρίς κατακτημένη πείρα. Οί ήθοποιοί είναι πολύ νέοι, δέ λέω άπειροι ώς ήθοποιοί, νέοι χωρίς προσωπική πείρα, νέοι στήν ήλικία. Όσο ταλέντο καί νά διαθέτει ένας ήθοποιός, δέν μπορεί νά παίζει στά 25 χρόνια του τόν καθηγητή Σερεμπριάνωφ ούτε βέβαια τήν ύπέργηρη Μαρία Βασίλιεβνα ή τήν αίωνόβια Μαρίνα. Ό Τσέχωφ τέτοιες συμβάσεις δέν τίς άνέχεται· καί συμβαίνει νά είναι στά κείμενά του σχολαστικός μέ τίς ήλικίες. Οί ήρωες μιλάνε μ' αύτές, παρουσιάζονται, λογαριάζουν τά δούναι καί λαβείν τους μέ τίς ήλικίες.

Έτσι στήν παράσταση τού «θείου Βάνια» έβλεπες πώς θά μπορούσαν σέ 20—25 χρόνια αύτά τά παιδιά νά παίξουν πειστικά τούς ρόλους πού μέ άκρίβεια φαρμακοτρίφτη έπλασε ό ποιητής καί σχεδίασε ό σκηνοθέτης.

Δέν παραγνωρίζω πόσο σημαντική είναι ή έμπειρία πού άπέκτησαν δοκιμάζοντας αύτούς τούς ρόλους καί φτάνοντάς τους ώς τά όριά τους, τά ύποκριτικά καί τά ήλικιακά· δέν παραγνωρίζω όμως καί τήν πικρία πού νοιώθει ένας ήθοποιός, όταν άντιλαμβάνεται πώς, ένώ έξαντλεί τά όριά του, δέν πείθει.

Η «Πειραματική σκηνή» θά ζυγίσει τά ύπέρ καί τά κατά αύτών τών έγχειρημάτων έλπίζω.

Πάντως ή κ. Έφη Σταμούλη (Σόνια) καί ή κ. Θάλεια Σκαρλάτου (Έλενα) πού τά διπλά όριά τους βρέθηκαν πολλές φορές κοντά στίς προθέσεις καί στήν πραγμάτωση κατόρθωσαν νά παίξουν καί ίδιαίτερα ή πρώτη σχεδίασε μέ άδρές πινελιές ένα πολυσήμαντο πορτραίτο τής Σόνιας, πού ή έως τώρα παράδοση τό είχε φωτίσει καί μονοσήμαντα καί άφελώς σαθρά.

Ό κ. Ν. Στεριανόπουλος (Άστρώφ) έχει φανερά προσόντα καί άνεση σκηνική άλλά δέν είχε κύρος καί βάρος καί ό κ. Άρνομάλλης (Βάνιας), ένώ φαινόταν ότι είχε κατανοήσει πληρέστερα τή σκηνοθετική άνάγνωση, άνήκει σ' άλλο ύποκριτικό ύφος καί ήθος άπ' αύτό πού άπαιτούσε ή γενική σύλληψη.

Η κ. Ί. Μανωλεδάκη σχεδίασε σκηνικά καί κοστούμια μέ άκρίβεια, θεατρική αίσθηση καί ύφος έποχής.

Η παράσταση δίνεται μέσα στή Διεθνή Έκθεση στήν αίθουσα «Αίμίλιος Ριάδης» — μιά έξοχη θεατρική γωνιά, άπόκτημα τής Θεσσαλονίκης.

Τό άφιέρωμ Σεφέρη στό Παρίσι

Μέ τή μεγάλη έναρκτήρια έπίσημη έκδήλωση στό θέατρο «Μπούφ Παριζιέν» άρχίζει τήν Δευτέρα τό βράδυ στό Παρίσι τό άφιέρωμα στό Γιώργο Σεφέρη. Τό πρόγραμμα τής έκδήλωσης είναι τό άκόλουθο:

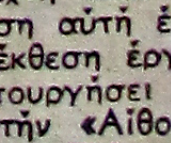
- Πρόλογος άπό τόν καθηγητή τού πανεπιστημίου Ζεράρ Ναφιλιόν.
- Όμιλία άπό τόν θεατρολόγο Γιάννη Ίορδανίδη (πού είναι καί ό όργανωτής τού όλου άφιερώματος).
- Σύντομη όμιλία άπό τόν έκδότη καί διανοούμενο Πιέρ Σεγκέρ.
- Προβολή διαφανειών μέ όπτικοακουστικό σύστημα, άπό τό «Ήμερολόγιο ένός Ποιητή» (1900 — 1971) μέ κείμενα τού Σέρζ Μπάν ντέν Μπρούκ καί άποσπάσματα κειμένων τού Σεφέρη καί τής Μαργαρίτας Λυμπεράκη, πού διαβάζουν οί Μαρία Καζαρές, Ζάν Λουί Μπαρρώ, Υβ Μοντάν καί Φιλίπ Ροντέστ.
- Ποιήματα τού Σεφέρη, πού άπαγγέλλουν ή Άντιγόνη Βαλάκου, ό Λαμπέρ Ουίλσόν καί οί Σοφί Φονταίν, Άρνώ Παλοτζί, Τιερύ ντέ Καρμονιέ, Φιλίπ Βανμπέργκ καί Όλιβιέ Κρουβεγιέ. (Οί άπαγγελίες συνοδεύονται άπό προβολή διαφανειών έργων τού Δημ. Μυταρά).
- Άποσπάσματα άπό τήν τηλεοπτική ταινία τού Πιέρ Ζουρντάν «Όπου καί νά ταξιδέψω ή Έλλάδα μέ πληγώνει», όπου άπαγγέλει ή Μελίνα Μερκούρη καί ή μουσική είναι τού Βαγγ. Παπαθανασίου.
- Παρουσίαση τού ποιήματος «Νιζίνσκυ» τού Σεφέρη, μέ άπαγγελία τού Ζοζέ Μαρία Φλοττά καί χορό άπ' τόν Μπρούνο ντέ σαίν Σωφρέ.

ΔΗΜ. Σ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Δ. ΓΑΛΑΝΗΣ

1879-1966

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΤΟ ΟΧΗΜΑ» ΑΘΗΝΑ 1982

Έκυκλοφόρησε άπό τίς έκδόσεις «Τό Όχημα» τό βιβλίο τού κ. Δημ. Σ. Άθανασόπουλου «Δ. Γαλάνης - Σχεδίασμα είσαγωγής στό έργο του». Είναι τό πρώτο βιβλίο πού κυκλοφορεί στήν Έλλάδα μετά τό θάνατο τού μεγάλου αύτού καλλιτέχνη τό 1966 καί τό μόνο πού ύπάρχει σήμερα. Έξετάζεται συνοπτικά τό σύνολο τής ζωγραφικής καί χαρακτικής παραγωγής τού Γαλάνη πού σταδιοδρόμησε άπό τό 1900 καί ώς τό θάνατό του στό Παρίσι καί ύπήρξε, μετά τόν Γύζη, ό μόνος Έλληνας ζωγράφος καί χαράκτης πού κατέκτησε τή διεθνή άναγνώριση. Στό βιβλίο δημοσιεύεται έπίσης γιά πρώτη φορά στήν Έλλάδα τό δοκίμιο πού έγραψε γιά τή ζωγραφική τού Γαλάνη ό Μανδράς, πού τοποθετεί τόν διάσημο Έλληνα καλλιτέχνη πλάι στόν Τζιότο. Η έκδοση αύτή έγινε μέ εύκαιρία τήν έκθεση έργων Γαλάνη πού θά λειτουργήσει ώς τίς 30 Άπριλίου στήν «Αίθουσα Τέχνης Άθηνών», Γλύκωνος 4.